

OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

**2021 No. 406**

**Rheoliadau Tribiwnlys Addysg Cymru 2021**

*Plant nad oes ganddynt alluedd a chyfeillion achos*

**Ceisiadau o dan adran 70(3) o Ddeddf 2018 am ddatganiad o dan adran 71(2) o Ddeddf 2018 sy'n ymwneud â galluedd plentyn i ddeall**

**59.**—(1) Rhaid i blentyn neu riant i blentyn sy'n ceisio datganiad o'r tribiwnlys yn unol ag adran 71(2) o Ddeddf 2018 gyflwyno cais yn ysgrifenedig i'r tribiwnlys.

(2) Rhaid i'r cais ddatgan—

- (a) enw a chyfeiriad y person sy'n ceisio'r datganiad ac, os ydynt ar gael, rhif ffôn a chyfeiriad e-bost y person hwnnw;
- (b) enw a dyddiad geni'r plentyn;
- (c) enw a chyfeiriad ysgol y plentyn a'r awdurdod lleol perthnasol;
- (d) perthynas y ceisydd â'r plentyn;
- (e) enw a chyfeiriad pob person—
  - (i) y mae ganddo gyfrifoldeb rhiant dros blentyn, neu
  - (ii) sy'n rhannu cyfrifoldeb rhiant dros blentyn, neu
  - (iii) sy'n gofalu am y plentyn,neu'r rhesymau pam na ddarperir enwau a chyfeiriadau'r personau hynny;
- (f) copi o benderfyniadau'r corff llywodraethu a'r awdurdod lleol o dan adran 84 o Ddeddf 2018 sy'n ymwneud â galluedd y plentyn;
- (g) y rheswm neu'r rhesymau dros wneud y cais;
- (h) tystiolaeth ategol o alluedd y plentyn, neu dystiolaeth ategol nad oes ganddo alluedd, o fewn ystyr adran 85(1) o Ddeddf 2018;
- (i) y datganiad a geisir.

(3) Pan fo'n ymddangos i'r Llywydd neu'r panel tribiwnlys bod angen gwybodaeth bellach cyn y gall datganiad gael ei wneud, caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys gyfarwyddo'r ceisydd i ddarparu'r wybodaeth honno.

(4) Rhaid i Ysgrifennydd y Tribiwnlys gyflwyno hysbysiad ynghylch unrhyw ddatganiad a wneir o dan adran 71(2) o Ddeddf 2018 i'r ceisydd, y corff llywodraethu, yr awdurdod lleol a, phan fo'n briodol, y rheini a restrir ym mharagraff (2)(e).

(5) Rhaid i Ysgrifennydd y Tribiwnlys gofnodi'r penderfyniad ac unrhyw ddatganiad yn y Gofrestr.

**Pwy a gaiff fod yn gyfaill achos**

**60.** Ni chaiff person weithredu fel cyfaill achos ond os nad yw'r person hwnnw wedi ei wahardd rhag gweithgaredd rheoleiddiedig sy'n ymwneud â phlant o dan adran 3(2)(a) o Ddeddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf 2006(1).

**Sut y daw person yn gyfaill achos**

**61.**—(1) Rhaid i berson sy'n dymuno gweithredu fel cyfaill achos gyflwyno cais yn ysgrifenedig i'r Tribiwnlys.

(2) Rhaid i'r cais ddatgan—

- (a) enw a chyfeiriad y person sy'n dymuno gweithredu fel cyfaill achos y plentyn ac, os ydynt ar gael, rhif ffôn a chyfeiriad e-bost y person hwnnw;
- (b) enw a dyddiad geni'r plentyn;
- (c) enw a chyfeiriad ysgol y plentyn a'r awdurdod lleol perthnasol;
- (d) perthynas neu gysylltiad y person â'r plentyn;
- (e) datganiad o addasrwydd sy'n cadarnhau bod y person yn bodloni'r amodau a'r gofynion a bennir yn y Rheoliadau hyn ac yn adran 85(6) o Ddeddf 2018;
- (f) tystiolaeth ategol nad oes gan y plentyn alluedd o fewn ystyr adran 85(1) o Ddeddf 2018.

(3) Rhaid i'r cais gynnwys—

- (a) safbwyntiau rhiant y plentyn mewn perthynas â dymuniad y person i weithredu fel y cyfaill achos, neu
- (b) esboniad pam nad yw'r person wedi canfod safbwyntiau'r rhiant.

(4) Yn ddarostyngedig i baragraff (5), rhaid cyflwyno tystysgrif datgeliad manylach a ddyroddir gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd gyda'r datganiad addasrwydd.

(5) Nid yw'r gofyniad ym mharagraff (4) yn gymwys pan fo'r person sy'n dymuno gweithredu fel y cyfaill achos yn rhiant, llys-riant, brawd, llysfrawd, hanner brawd, chwaer, llyschwaer, hanner chwaer, tad-cu/taid, mam-gu/nain, ewythr, modryb, nai neu nyth i'r plentyn.

(6) Rhaid i Ysgrifennydd y Tribiwnlys—

- (a) cofnodi ar gofrestr y Tribiwnlys rif y dystysgrif datgeliad manylach ynghyd â'r dyddiad dechrau a'r dyddiad dod i ben, a
- (b) defnyddio'r gwasanaeth danfon cofnodedig i ddychwelyd y dystysgrif datgeliad manylach i'r person.

(7) Rhaid i dystiolaeth i gefnogi addasrwydd y person i weithredu fel cyfaill achos gael ei chyflwyno gyda'r cais.

(8) Rhaid i'r cais gael ei lofnodi gan y person sy'n dymuno gweithredu fel cyfaill achos y plentyn.

(9) Rhaid i'r person sy'n dymuno gweithredu fel cyfaill achos y plentyn gyflwyno copi o'r cais i—

- (a) y partïon yn yr achos,
- (b) rhiant y plentyn, ac
- (c) ysgol y plentyn a'r awdurdod lleol.

(1) O dan adran 3(2)(a) o Ddeddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf 2006 (p. 47), mae person wedi ei wahardd rhag gweithgaredd rheoleiddiedig sy'n ymwneud â phlant os yw enw'r person wedi ei gynnwys yn y rhestr yn Rhan 1 o Atodlen 3 i'r Ddeddf honno (*"the children's barred list"*).

### Camau mewn achosion

**62.**—(1) Os yw'r Llywydd neu'r panel tribiwnlys yn ystod yr apêl neu'r hawliad yn gwneud canfyddiad nad oes gan blentyn sy'n apelydd neu'n hawlydd alluedd i ddeall o fewn ystyr adran 85(1) o Ddeddf 2018, ac y mae arno angen cyfaill achos i gynnal yr achos ar ei ran, ni chaiff unrhyw barti gymryd cam pellach yn yr apêl neu'r hawliad heb ganiatâd y Llywydd neu'r panel tribiwnlys, hyd nes y bydd ac oni fydd person sy'n dymuno gweithredu fel cyfaill achos yr apelydd neu'r hawlydd wedi cyflwyno cais i'r Tribiwnlys yn unol â rheoliad 61.

(2) Pan fo'r Llywydd neu'r panel tribiwnlys wedi gorchymyn bod person yn gyfaill achos, rhaid i Ysgrifennydd y Tribiwnlys anfon copi o'r gorchymyn at y cyfaill achos, rhiant y plentyn ac i ysgol y plentyn a'r awdurdod lleol.

(3) Pan fo'r Llywydd neu'r panel tribiwnlys wedi gorchymyn bod person yn gyfaill achos, rhaid i Ysgrifennydd y Tribiwnlys anfon yr holl ddogfennau a hysbysiadau sy'n ymwneud â'r apêl neu'r hawliad at y cyfaill achos yn hytrach nag at yr apelydd neu'r hawlydd.

(4) Os yw paragraff (3) yn gymwys, rhaid dehongli cyfeiriadau yn y Rheoliadau hyn (sut bynnag y'u mynegir) at anfon dogfennau at yr apelydd neu'r hawlydd, neu at roi hysbysiad i'r apelydd neu'r hawlydd, fel cyfeiriadau at anfon dogfennau at y cyfaill achos, neu at roi hysbysiad i'r cyfaill achos.

### Diswyddo cyfaill achos

**63.**—(1) Caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys ddiswyddo cyfaill achos drwy orchymyn yn unol ag adran 85(2)(b) o Ddeddf 2018 ar ysgogiad y Llywydd neu'r panel tribiwnlys ei hun neu ar gais, os yw wedi ei fodloni—

(a) nad yw'r person yn bodloni un neu ragor o'r amodau a nodir yn adran 85(6) o Ddeddf 2018, neu

(b) bod rheswm da arall yn bodoli.

(2) Rhaid i gais am orchymyn i ddiswyddo cyfaill achos gael ei gefnogi gan dystiolaeth.

(3) Pan fo gorchymyn wedi ei wneud o dan baragraff (1), caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys ohirio'r apêl neu'r hawliad hyd nes bod yr apelydd neu'r hawlydd wedi penodi cyfaill achos newydd.

(4) Rhaid i Ysgrifennydd y Tribiwnlys gyflwyno hysbysiad i'r partïon ynghylch unrhyw orchymyn a wneir o dan baragraff (1) gan ddatgan—

(a) nad yw'r person yn gweithredu mwyach fel cyfaill achos yr apelydd neu'r hawlydd, a

(b) pan fo person arall wedi ei roi yn ei le fel cyfaill achos, enw a chyfeiriad y cyfaill achos newydd ar gyfer cyflwyno hysbysiadau a dogfennau.

(5) Rhaid i Ysgrifennydd y Tribiwnlys gyflwyno copi o gyfarwyddyd a wneir o dan baragraff (1) i—

(a) y person sydd wedi ei ddiswyddo fel y cyfaill achos,

(b) rhiant y plentyn, ac

(c) ysgol y plentyn a'r awdurdod lleol.